

Stem op uw favoriete kunstwerk!

Welk kunstwerk schittert straks 2 jaar lang op de wisselsokkel in park 't Mollebos?

>> Breng uw stem uit op <https://kunstindegemeente.nl/wisselsokkel/gemeenten/gilze-en-rijen/finalisten-2024/>

Roos Mannaerts - Vaan | www.roosmannerts.nl

'Mijn beelden geven mijn eigen kijk op de wereld weer'

Vaan van Roos Mannaerts is een bronzen vrouwenportret in profiel, het doet denken aan de artefacten uit de Oudheid. Je zou het beeld een plat portret kunnen noemen. Het is geïnspireerd op de vroege Renaissance portretten van de Medici, een machtige 15e-eeuwse familie uit Florence.

Als kind was Roos Mannaerts in de weer met kraaltjes, borduur- en naaiwerk. 'Dat waren de dingen die je als meisje vroeger deed. Iets anders kende ik niet.' Na de MMS schreef ze zich in voor een textielopleiding. 'Een vriendin van me ging naar de kunstacademie. Echt iets voor jou, zei ze tegen me. Mijn moeder zag dat niet zitten, dacht aan drugs en zo. Maar toen ze van de directeur hoorde dat je op die opleiding docent handvaardigheid kon worden, is ze gezwicht.' Van die opleiding heeft ze geen moment spijt gehad. 'Ik leerde er allerlei nieuwe technieken.' Na de opleiding begon ze aan de ontdekkingsstocht van het ontwikkelen van haar eigen stijl.

Keramik en brons

Haar man, die ze op de academie leerde kennen, werkte wel in het onderwijs. Zij bracht de kinderen groot en ging vanaf 1990 thuis aan de gang met keramik. 'Gemakkelijk hanteerbaar.' In de loop der jaren verbouwden ze samen het woonhuis en bouwden ze een atelier in de tuin. Sinds 1995 exposeert Mannaerts in Nederland, België en Duitsland, altijd op uitnodiging. Al snel kwam de vraag of haar keramische beelden ook buiten kunnen staan. 'Maar keramik is niet geschikt om buiten te zetten in de koude winters die er toen nog waren.' Ze ging in brons werken. 'Daar komt veel meer bij kijken dan je denkt. Ik moest mallen leren maken, dat deed ik bij de stichting Beeldenstorm in Eindhoven. Met die mallen ga je naar een gieterij. Daarna moet het afgewerkt worden, een sokkel eronder.'

Vrouw te paard

Geïnspireerd raakt Mannaerts vooral door haar eigen binnenwereld en haar droomwereld. Steeds is ze op zoek naar de betekenis ervan. Haar ideeën legt ze vast in tekeningen en schetsen. De meest sprekende tekeningen werkt ze uit in kleine modellen in klei of boetseerwas. Ze hoopt met haar portretten en beelden van mens- en dierfiguren, of een combinatie daarvan, de verbeelding te prikkelen van de kijker. 'Ze geven mijn eigen kijk op de wereld weer.' 'Dieren zijn belangrijk in ons leven. Dat sommige mensen er helemaal geen contact mee hebben, snap ik niet. Een dier geeft plezier en warmte, je geeft het zelf ook terug. Daar draait het om. Er is steeds minder plaats voor dieren op de wereld, maar we kunnen niet zonder ze. De symboliek van dieren is evident, denk aan

vechten als een leeuw of aan de Fabels van La Fontaine.'

Mens en dier verbindt ze vaak op een manier die in de werkelijkheid onmogelijk is. Paarden komen regelmatig terug in haar werk. 'Vaak een vrouw te paard. Vroeger wilde ik graag op paardrijles, dat mocht niet, het was natuurlijk veel te duur. Mijn paarden symboliseren liefde en levenskracht.'

De ruimte in je ziel

Het beeld *Geschenken aardewerk* is een vrouw van keramik met een geopend hart op haar hoofd als schenkan. 'Het symboliseert wat je de wereld te bieden hebt, wat je mag doen in je leven.' Echtgenoot Henk is een belangrijke schakel in het kunstenaarschap van zijn vrouw. Hij houdt niet alleen de administratie bij en bouwt samen met haar de tentoonstellingen op, maar neemt ook de technische zaken voor zijn rekening. Zo staat dankzij hem *Geschenken aardewerk* als een fontein in een galerie in België. Een vlakke straal water stroomt uit het hoofd van het beeld: 'Je wordt uitgeschonken in je leven.' Het beeld *Vinkentouw* bestaat uit een keuvolende man en vrouw op een bank. In hun bovenlijf hebben ze een holte, een nis. 'Het gaat over de ruimte in je ziel voor de liefde of voor wat je graag doet in je leven. Het is het begin van samen iets nieuws willen beginnen.'

Herrijzenis

'Vaan was mijn eerste, grote keramische werk, de overgang naar het werken in brons en het vinden van mijn platte stijl. Tijdens een belangrijke expositie werd het meteen aangekocht. 'Het beeld symboliseert de overwinning. Als een sfinx herrijst de vrouw uit de as. Het had haar is als een vlag, vandaar de naam *Vaan*.' Veel standbeelden hebben blinde ogen, maar bij *Vaan* zijn de ogen en mond open. 'Er valt licht door, een symbool van bewustwording.'

800-jarig bestaan van Wijk bij Duurstede. De gemeente nodigde negen beeldhouwers uit om torens en poorten van het oude vestingstadje in herinnering te brengen. In het beeld dat ik maakte komt het vizier terug. Aan de ene kant heb je het afwerende vlak met de smalle gleuf, aan de ander kant de lokaalende, ruime opening. Het werk bestaat uit twee blokken die ik op elkaar heb gezet, gedraaid, gekanteld en een fractie ten opzichte van elkaar verschoven. De vernauwing, het vizier dwingt de toeschouwer tot scherp en gericht kijken.'

Joep Struyk - Menhir #3 | www.joepstruyk.nl

'Een kunstwerk nodigt uit (zelf) te kijken'

Joep Struyk had al lang het idee een menhir, een grote staande steen, in het landschap te zetten. Menhirs werden vroeger op heilige plekken gezet waar rituelen plaatsvonden, plekken van bezinning. Het Mollenbos in Gilze vindt Struyk een uitgelezen plek voor verstilling. 'Mijn menhir stelt de vraag: ik ben 345 miljoen jaar oud en jij?' vertelt hij in zijn woonhuis in Den Hout, een verbouwde boerderij uit 1768. Hij heeft zijn atelier in de grote schuur achter het huis.

Struyk is de derde generatie steenhouwer. 'Mijn opa richtte in 1919 een steenhouwerij in Oosterhout op. Hij maakte grafmonumenten, onderdelen voor de bouw en deed restauratiewerk, allemaal in natuursteen. Zijn drie zonen, waaronder mijn vader, hebben dat voortgezet. In de loop der jaren veranderde het bedrijf. Er werden betonproducten gefabriceerd, het bedrijf werd uitgebreid met een handel in bouwmaterialen. Hierdoor werd het aandeel natuursteen kleiner in verhouding tot de overige activiteiten. Als kind ging ik met mijn vader mee naar begraafplaatsen om grafstenen te plaatsen. Maar pas nadat het familiebedrijf in 1989 werd verkocht, kwam ik bij zinnen en bedacht ik dat ik ook 'iets' met steen wilde doen. Ik volgde de opleiding voor steenhouwer en werkte een paar jaar in de restauratie. Daarna volgde ik aan de Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen een opleiding klassieke beeldhouwkunst. In 2000 begon ik voor mezelf. Vanaf dat moment maakte ik zowel werk in opdracht als autonoom werk.'

Eigen beeldtaal

In Antwerpen leerde hij hoe een klassiek beeld in elkaar zit. 'Belangrijke materie, je leert echt kijken en welke stappen er nodig zijn om een goed beeld te maken. Als je je eigen werk wilt ontwikkelen, gaat het om de vraag welk verhaal jijzelf wilt vertellen. Je zoekt je eigen beeldtaal. Daar paste die klassieke beeldhouwkunst niet in. Mijn beeldtaal is abstracter en grijpt terug op de natuur. Ik ben vaak buiten, wandel veel en ik werk graag in de tuin.' De processen uit de natuur vertaalt hij in zijn beelden. 'Ik leg een

link met het menselijk bestaan, wij zijn een onderdeel van de natuur. We maken dezelfde processen door, van geboorte naar dood en alles wat er tussenin gebeurt. Ik trek graag die parallellen. Als mensen in contact komen met mijn werk, resonanceert het vaak met een periode in hun eigen leven.'

Traan van God

Struyk werkt graag in marmer en gaat daarom regelmatig naar de marmergroeven van Carrara in Italië. 'De eerste keer dat ik daar was, hoorde ik de legende over het ontstaan van het marmer: God zag dat de mens in strijd was met het leven en zichzelf. Uit mededogen liet God een traan die versteende tot het marmer van Carrara, zodat de mensen materiaal hadden om beelden uit te maken om zich mee te troosten. Dat verhaal inspireerde me om mijn eerste, marmeren traan te maken en zo ontstond een hele serie: *Lacrima*, de traan. Als je een traan laat vallen, gebeurt er iets wezenlijks, je maakt een innerlijk groeiproces door.' Uit die traanvorm ontstond weer een nieuwe serie: *Semenzale*, de kiem. 'Vaak overkomt me dat tijdens het ene werk al een volgend idee opkomt. *Semenzale* komt voort uit het idee dat een traan een vruchtbaar gegeven is. Uit *Semenzale* ontstond weer *La Speranza*, de hoop. Als er iets nieuws groeit, is er hoop op nieuw leven.'

Letters hakken

'Ik neem opdrachten aan als ik die interessant vind. Meestal is dat een vrije opdracht. Soms ook toegepast werk zoals restauratie van een beeld of ornament.' Het laatste grote werk was de stiltekapel in Princenhage waar een levensgrote marmeren boom is gerealiseerd. 'Ik maak ook grafmonumenten voor mensen die in het reguliere circuit niks vinden waar ze zich goed bij voelen. Het is mooi om samen iets te bedenken dat bij hen past.' Bij grafstenen, en soms ook in ander werk, plaatst Struyk teksten in steen. 'Het hakken van letters doe ik graag. Welke tekst plaats ik, welke lettertype neem ik, welke opmaak kies ik. Je kunt daarin mooie dingen doen.' Het hakken van letters doet hij handmatig of met luchtdruk gereedschap.

Marti de Greef - Jolig | www.martidegreef.nl

'Ik beweeg me tussen realisme en abstrahering'

Marti de Greef uit Eindhoven maakte het bronzen beeld Jolig. 'De naam zegt het al: het beeld heeft een vrolijke en positieve uitstraling,' vertelt de kunstenaar. 'Dat kunnen we wel gebruiken in deze tijd.'

De Greef is al zo lang als hij zich kan herinneren met creëren bezig. 'Als kind maakte ik al houten beeldjes.' Hij volgde de avondopleiding van de kunstacademie in Eindhoven. 'Die had toen twee richtingen: industriële vormgeving en de vrije richting. Ik volgde die laatste. In het derde jaar bepaalde je je richting. Dat werd beeldhouwen. Ik teken of schilder nooit, kan ik niet, een euvel waar veel beeldhouwers last van hebben.' De vrije richting verdween. De academie voor Industriële Vormgeving werd de Design Academy. Na de opleiding werkte hij bij twee kunstgieterijen. 'Daar leerde ik het vak en leerde ik veel kunstenaars kennen.' Tot aan zijn pensioen deed hij dat drie dagen per week en werkte hij de rest van de tijd als zelfstandig beeldhouwer. Nu is hij alleen nog aan het beeldhouwen.

Uren maken

'Ik werk voornamelijk in brons, maar ook in hout, aluminium, lood en porselein. De afwisseling vind ik fijn. Als ik een aantal houten beelden heb gemaakt, heb ik weer zin in ander materiaal.' Op inspiratie wacht hij nooit. 'Ik moet gewoon uren maken, werken, werken, dan komt er wel iets. Soms werk ik de hele dag en heb ik op het eind van de dag niks, soms heb ik na een half uur al een beeld. Onvoorspelbaar. Vroeger maakte ik dieren: stieren en paarden, de laatste jaren ben ik alleen nog met menselijke figuren bezig. Ze worden steeds eenvoudiger van vorm, ik laat steeds meer details weg. Ik beweeg me tussen realisme en abstrahering. Mensen zijn gewend aan torso's zonder armen en benen, maar een tors met één been vinden ze vreemd.'

Passie en energie

Zijn dynamisch ogende beelden geven meestal een deel van het menselijk lichaam weer. Er spreekt passie en energie uit. In de loop der jaren zijn ze wat rustiger geworden. 'Dat zal de leeftijd wel zijn.' Compacte, evenwichtige vormen hebben zijn voorkeur. Het menselijk lichaam met zijn compositorische mogelijkheden blijft hem prikkelen en boeien. Elk beeld begint in klei en als klein beeld. 'Dan staat zo'n beeld hier in de kamer of in mijn atelier, zie ik het elke dag en daardoor ontdek ik of ik het kan uitvergroten. Dat kan niet altijd. Het gaat om de verhoudingen.'

Geen concessies

De Greef is lid van De Nederlandse Kring van Beeldhouwers, de oudste beroepsvereniging van Nederland. De vereniging wil de belangstelling voor de driedimensionale kunst vergroten en de contacten tussen beeldhouwers bevorderen. 'Er is niet veel belangstelling voor de beeldhouwkunst in Nederland. In Duitsland en België wel. Daar is alles goed geregeld.' Kunst in de Gemeente is dus een prachtig initiatief.

Interactie

Struyk hoopt dat de kijker verbinding voelt met zijn werk. 'Een kunstwerk nodigt uit (zelf) te kijken. Je bent vrij om je eigen interpretatie te geven. Het gaat niet om de kunstenaar, het gaat om de interactie tussen kunstwerk en kijker.' De menhir, bijna twee meter hoog, is van Belgisch hardsteen, een sedimentgesteente dat 345 miljoen jaar ontstond. 'De vraag is geen grap, maar is vooral een uitnodiging om te reflecteren op je eigen leven.'

Als hij in opdracht werkt, zijn dat uitvergrotingen van kleine beelden die de opdrachtgever in een galerie of beeldentuin heeft gezien. 'Het is fijn als mensen een beeld van me kopen omdat ze mijn werk mooi vinden. Er zijn verzamelaars die me blijven volgen.'

Sokkel

Jolig begon ook als een klein beeld. 'Kunst in de openbare ruimte is prachtig. Dat is voor iedereen toegankelijk.' Omdat *Jolig* beter tot zijn recht komt als het hoger staat, wil hij het werk graag op een verhoging zetten. 'Als het wordt gekozen, zie ik het liefst dat er een cortenstaal sokkel op de aanwezige betonnen sokkel komt.'

Scan de QR-code en stem!

Tekst: Literair bureau Marlene Lunter, Gilze
Foto's: Patricia Mallens Fotografie, Rijen

Niko de Wit - Embrasure | www.nikodewit.nl

'Ik houd van ingetogen vormen'

Niko de Wit neemt voor de tweede keer deel aan *Kunst in de Gemeente Gilze-Rijen*. Deze keer heeft hij *Embrasure* ingezonden, een bijna twee meter hoog beeld van cortenstaal.

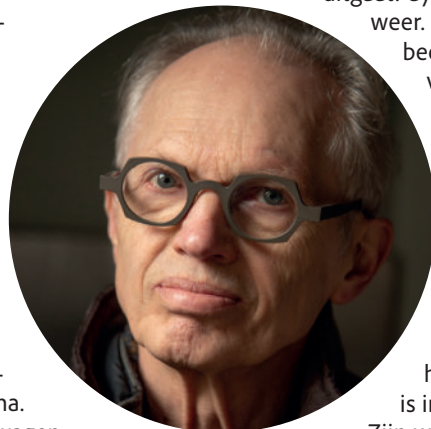
De Wit is in Bergen op Zoom geboren en opgegroeid, een oude vestingstad waar tot op de dag van vandaag de verdedigingswerken nog zichtbaar zijn. De abstracte maar vooral de doelmatige eenvoud fascineert hem. Veel van zijn werken zijn daarop geïnspireerd. Zo ook *Embrasure*. De titel duidt op de Franse naam voor een schietopening in een verdedigingsmuur.

Verbinding

Als kind trok alles dat bedoeld was om mooi te zijn zijn aandacht. Hij maakte kerstversieringen, etalages en carnavalswagens in het klein na. Als 15-jarige ontwierp hij zijn eerste carnavalswagen. Voor dat ontwerp ontving hij een aanmoedigingsprijs van de Stichting Vastenavond in zijn geboortestad. De uitvoering ervan kreeg drie jaar later de eerste prijs in de optocht. Na de LTS werd hij leerling-etaleur bij V&D. De prachtige etalages trokken hem aan, maar behalve goed kijken, leerde hij er te weinig naar zijn zin. Dankzij zijn moeder, die zijn talent opmerkte, volgde hij uiteindelijk de kunstacademie. Zijn grote voorbeelden zijn Brancusi, Donatello, Charlotte van Palandt, Carel Visser en Theo van Doesburg. 'Ook verbind ik me graag met monumenten uit oude culturen en met de grote beeldhouwers. Zij zijn mijn maatstaf.' In 2016 ontwierp hij *Uitkijktoeren Den Does*, een hommage aan Van Doesburg. Het is een dynamisch ogende toren met trappen rondom een vierkante structuur. Het ontwerp is nog niet uitgevoerd, maar wel, net als al zijn andere werk, op De Wits site te bewonderen.

Van figuratief naar abstract

In het begin van zijn carrière ontving hij portretopdrachten. Op dat van *Maurice Ravel* (1993), voor Muziekcentrum Vredenburg, is hij nog steeds trots. 'De opdrachtgever had een eerder model al goedgekeurd, maar zelf was ik ontevreden. Ik begon opnieuw. Drie jaar heb ik eraan gewerkt.'

Ook een ander figuratief werk, *Dansende schildpad* (2007), behoort tot zijn favorieten. Het staat in de Muzentuin in Tilburg. In dit beeld is de compositie zichtbaar waar zijn grote belangstelling naar uitgaat: dynamiek en balans. Het liefst geeft hij dat concreet weer. 'In de abstracte kunst gaat het niet om iets uit te beelden, maar om hetgeen wat niet zichtbaar is te verbeelden. Voorbeelden om naar te werken kunnen op zich mooi zijn, maar als je ze namaakt wordt het een afbreuk van hetgeen je ziet. Je moet naar een vertaling zoeken. Abstracte kunst ontleent zijn zeggingskracht aan concrete vormen zoals geometrische of afgeleide vormen van de werkelijkheid.'

Zwaartekracht en balans

Als zelfstandig kunstenaar en in opdracht maakt hij kleine en grote sculpturen. Veel van zijn werk is in heel Nederland in de openbare ruimte te zien. Zijn werken ogen monumentaal en dynamisch. Zelfs de kleine sculpturen ademen grootsheid uit. Ze lijken allemaal bedoeld om in het groot uitgevoerd te worden. In Rhoon staat op een heuvel van tien meter hoog *Port du Nord* (2004), acht meter hoog, ook één van De Wits favorieten. 'De opdracht was een uitkijkpost te maken.' Een immense trap leidt naar een vierkantig frame waar je doorheen kunt kijken, hangend in het luchtledige. Het roept de vraag op die veel van De Wits werk oproept: hoe is het mogelijk dat het in balans blijft? 'Ik heb talloze sculpturen gemaakt die uit twee delen bestaan en die je op verschillende manieren in of op elkaar kunt passen. Het draait om zwaartekracht en balans. Ik houd van ingetogen vormen. Geen tierlantijnen. Geen verhalen erachter. Een grote tegenstelling met het barokkerige van de carnavalswagens van waaruit ik ben vertrokken.' Zijn sculpturen ontstaan spelenderwijs. 'Het vertrekpunt is een vorm die ik boeiend vind, die sober en eenvoudig is, die mogelijkheden in zich draagt om iets mee te doen.'

Embrasure

Veel sculpturen van De Wit zijn vanaf 1999 gevormd rond de thema's schacht, vizier, poort of trap. *Embrasure* is een voorstudie van de zes meter hoge sculptuur die ik in 2000 ontwierp voor het